

Fællesudtalelse
fra
følgegruppen i den færøske banksag.

Januar 1998

Fællesudtalelse fra følgegruppen i den færøske banksag.

1. Undersøgelsens formål

I henhold til folketingslov nr. 356 af 8. juni 1995 nedsatte den danske justitsminister i juli 1995 en undersøgelseskommission, hvis opgave var at undersøge og klarlægge det samlede begivenhedsforløb i forbindelse med de initiativer, der fra 1992 blev taget for at redde "Sjóvinnubankin" og "Føroya Banki" fra økonomisk sammenbrud, navnlig omstændighederne omkring aktiebyttet den 22. marts 1993 mellem Den Danske Bank og Finansieringsfonden af 1992. Kommissionen skal afgive en beretning om resultatet af sin undersøgelse, og undersøgelsen skal kunne give grundlag for, at det efterfølgende kan vurderes, om der kan gøres et retligt ansvar gældende over for involverede myndigheder, virksomheder og personer.

2. Udpegning af følgegruppen

Ifølge lovens § 1, stk. 4, udpeger Justitsministeren og Færøernes landsstyre hver 3 personer, der følger undersøgelsens gennemførelse. Af lovens bemærkninger fremgår, at de personer, der udpeges af Landsstyret, kan være medlemmer af det færøske lagting. Det forudsættes, at Landsstyret og den danske regering udpeger henholdsvis den færøske landsrevisor og den danske rigsrevisor som 2 af de personer, der skal følge undersøgelsens gennemførelse.

I henhold til lovens bemærkninger udpegede Justitsministeren og Landsstyret henholdsvis Henrik Otbo, rigsrevisor og Leivur Harryson, direktør i Grannskoðanardeild Landskassans til at følge undersøgelsens gennemførelse. Herudover udpegede Justitsministeren Ove Nathan og Mette Koefoed Bjørnsen, og Landsstyret lagtingsmedlemmerne Bjarni Djurholm og Helena Dam á Neystabø.

Af lovens bemærkninger fremgår endvidere:

"Disse 6 personer har til opgave at følge undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse. Dette skal ske ved moder med undersøgelseskommissionen, der holdes regelmæssigt, samt ellers når de pågældende personer anmoder om det. I forbindelse med disse moder, kan de pågældende gores bekendt med dokumenter, der indgår i sagen. De har endvidere adgang til at være til stede ved alle afhøringer i retten."

3. Undersøgelseskommissionens forretningsorden

Det første møde mellem kommissionen og følgegruppen fandt sted den 18. november 1995. På dette møde blev bl.a. kommissionens fremtidige samarbejde med følgegruppen drøftet, og dette samarbejde blev nærmere præciseret i undersøgelseskommissionens forretningsorden af 8. december 1995:

"Kommissionen og sekretariatet kommunikerer skriftligt og mundtligt med følgegruppen som et samlet organ. Kommissionen har således som udgangspunkt ikke korrespondance, samtaler eller moder med enkelte medlemmer af følgegruppen. Kommissionen kan dog holde moder med følgegruppen, selv om enkelte medlemmer af følgegruppen måtte være fraværende."

Kommissionens møder med følgegruppen ledes af formanden for kommissionen. Sekretariatschefen eller den kommissionen i øvrigt bemyndiger hertil udarbejder referat af alle møder mellem kommissionen og følgegruppen. Referatet udsendes i udkast til godkendelse af kommissionens og følgegruppens medlemmer.

Følgegruppens medlemmer kan overvære kommissionens møder, med mindre kommissionen træffer anden beslutning. Følgegruppen får løbende tilsendt referater af kommissionens møder.

I forbindelse med kommissionens møder med følgegruppen, kan følgegruppens medlemmer gores bekendt med de dokumenter, der indgår i sagen. Følgegruppens medlemmer får med passende mellemrum tilsendt oversigter over de dokumenter, der på det pågældende tidspunkt er indgået i sagen. Derudover orienterer kommissionen følgegruppens medlemmer om relevante dokumenter. Sagens dokumenter opbevares på advokatfirmaet Koch-Nielsen og Grønborgs kontor.

Følgegruppens medlemmer har adgang til at være til stede ved alle afhøringer i retten. "

Kommissionen besluttede ved alle møder, at følgegruppens medlemmer ikke kunne overvære møderne. Referaterne fra kommissionens møder har alene haft karakter af beslutningsreferater, der ikke indeholder en gengivelse af drøftelserne mellem kommissionens medlemmer. Kommissionen har over for følgegruppen oplyst, at den besluttede sig for denne praksis, fordi den dels ønskede at kunne drøfte sagen "uden for referat", dels fandt det alt for ressourcekrævende at referere kommissionens drøftelser mere detaljeret.

4. Følgegruppens adgang til det skriftlige materiale

Medlemmerne af følgegruppen har under hele forløbet haft adgang til at gøre sig bekendt med alt det skriftlige materiale i banksagen, idet en kopi af det indkomne materiale har været til følgegruppens disposition.

En vigtig del af undersøgelsen har været de mundtlige forklaringer, som er afgivet over for kommissionen i Københavns Byret jf. lovens § 4. Umiddelbart forud for retsmøderne har følgegruppens medlemmer modtaget et eksemplar af det skriftlige bilagsmateriale samt de spørgetemaer, afhøringerne ville tage udgangspunkt i.

5. Møder og anden kommunikation mellem følgegruppen og kommissionen

Der har i alt været afholdt 14 møder, hvor undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse løbende er blevet drøftet imellem følgegruppen og kommissionen. Desuden blev der afholdt et afsluttende fællesmøde den 5. januar 1998, hvor følgegruppens medlemmer fremførte deres bemærkninger til kommissionens beretning.

På fællesmøderne har medlemmerne af følgegruppen løbende fået orientering om undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder om de redegørelser og det skriftlige bilagsmateriale, som berørte myndigheder og personer var blevet anmodet om at fremsende til kommissionen, ligesom følgegruppen er blevet orienteret om, hvilke myndigheder og personer der af kommissionen ville blive bedt om at afgive mundtlig forklaring, samt hvilke spørgetemaer kommissionen agtede at lægge vægt på.

På fællesmøderne har medlemmerne af følgegruppen bl.a. stillet supplerende forslag til, hvilke myndigheder, virksomheder eller personer de fandt burde inddrages i undersøgelsen, hvilke spørgetemaer der burde lægges vægt på, ligesom følgegruppen har kommenteret de mod-

tagne redegørelser mv. Endvidere blev nye eller modstridende oplysninger, som var fremkommet under retsmøderne drøftet, herunder hvilke spørgsmål det var relevant at stille på de efterfølgende retsmøder, samt hvilke personer der burde genafhøres.

Foruden drøftelser på selve møderne med kommissionen, har medlemmer af følgegruppen udarbejdet notater og fremsat skriftlige bemærkninger og forslag over for kommissionen.

Såvel den færøske som den danske del af følgegruppen har bortset fra enkelte retsmøder været repræsenteret under afhøringerne i retten. Det fremgår af retsbogen, hvilke medlemmer af følgegruppen der har overværet de enkelte retsmøder.

Under afhøringerne i byretten har følgegruppen haft lejlighed til at foreslå kommissionen at stille uddybende eller supplerende spørgsmål, og at fremsætte bemærkninger og kommentarer over for kommissionen om forløbet af afhøringerne.

De kommentarer, bemærkninger og forslag, medlemmer af følgegruppen er fremkommet med, har i visse tilfælde betydet, at kommissionen har besluttet at justere undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse. Følgegruppen er af kommissionen blevet informeret om, at den nøje har vurderet spørgsmålenes relevans i forhold til kommissoriet og har handlet ud fra en grundlæggende forudsætning om kommissionens uafhængighed.

Kommissionen har klart præciseret, at følgegruppen hverken direkte eller indirekte har et ansvar for undersøgelsens gennemførelse. Beretningen afgives alene på kommissionens ansvar.

6. Følgegruppens tavshedspligt

Ifølge lovens § 5 har de personer, der deltager i undersøgelsens gennemførelse, under ansvar efter straffelovens §§ 152-152e, tavshedspligt med hensyn til enhver oplysning, de under deres virksomhed får kendskab til. Denne vidtgående tavshedspligt omfatter også medlemmerne af den følgegruppe, der er udpeget efter §1, stk. 4.

7. Bemærkninger

Det er følgegruppens opfattelse, at kommissionen har foretaget en omfattende materialeindsamling og har behandlet dette materiale, så relevante dokumenter og oplysninger er blevet inddraget i undersøgelsen.

Følgegruppen finder, at afhøringerne i Københavns byret har været grundigt forberedt og gennemført, og at de indkaldte vidner er blevet foreholdt relevante spørgsmål.

Følgegruppen har noteret sig vanskeligheden ved at udarbejde et retsreferat, når henses til, at dette på samme tid skal afspejle de faldne ytringer og dog udgøre en sammenhængende fremstilling.

Det er følgegruppens vurdering, at kommissionen har gennemført en grundig og dækkende undersøgelse, der i overensstemmelse med lovens § 2, stk. 1 har undersøgt og klarlagt det samlede begivenhedsforløb.

Følgegruppen vurderer, at kommissionen ved udarbejdelsen af de konkluderende afsnit stedse og nøje har haft kommissoriets afgrænsninger i § 2, stk. 1 for øje. Følgegruppen er i den for-

bindelse usikker på, hvorledes lovens § 2, stk. 2 om at tilvejebringe et grundlag for at det efterfølgende kan vurderes, om der kan gøres et retligt ansvar gældende, kan opfyldes, når henses til undersøgelsens snævre kommissorium.

Følgegruppen har noteret sig vanskelighederne ved at afdække de roller, kommunikationslinjer og kompetencer, de involverende myndigheder, virksomheder og personer har haft.

Følgegruppen har noteret sig, at forløbet af bankkrisen har afdækket en række svagheder omkring forvaltningen af hjemmestyreordningen. Disse svagheder har givet problemer vedrørende kompetencefordelingen og har i forbindelse med bankkrisen ført til bristet kommunikation mellem Danmark og Færøerne.

Følgegruppen har noteret sig, at der under afhøringerne er afgivet forklaring om, at de initiativer, der fra 1992 blev taget for at redde Sjóvinnubanken og Føroya Banken fra økonomisk sammenbrud herunder aktiebyttet, ikke har haft forbindelse med overdragelsen af den færøske undergrund til hjemmestyret medio september 1992, ej heller med krisen på det danske finansmarked 1992-1993.

Følgegruppen har noteret sig, at undersøgelsen på grund af kommissoriets afgrænsning ikke har omfattet årsagen til bankkrisen, hverken de dispositioner, der er foretaget af de færøske banker, eller den lovgivning og økonomiske politik, der er gennemført af Landsstyret og Lagtinget, begge forhold, der kunne hævdes at have haft som konsekvens, at redningsaktionerne blev nødvendige.

Følgegruppens medlemmer er af den opfattelse, at deres opgave - at følge undersøgelsens tilrettelæggelse og gennemførelse - er afsluttet med afgivelse af beretningen og denne fællesudtalelse.

Med hensyn til at kommentere og vurdere beretningens konklusioner, udskrifter af retsbogen samt oplysninger i øvrigt, der er offentliggjort i kommissionens beretning, har de to medlemmer af følgegruppen, der er medlemmer af Lagtinget, en særstilling, idet de i kraft af dette hverv er en del af den politiske beslutningsproces.

Tórshavn og København, den 6. januar 1998

Henrik Orbo

Ove Nathan

Mette Koefoed Bjornsen

Leivur Harryson

Bjarni Djurholm

Helena Dam á Neystabo